

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Naczelny Sąd Administracyjny, www.nsa.gov.pl [Translation already published on the official website of the Polish Supreme Administrative Court] Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Supreme Administrative Court for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC

© Naczelny Sąd Administracyjny, www.nsa.gov.pl [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Naczelnego Sądu Administracyjnego] Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Naczelny Sąd Administracyjny wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC

PIĄTA SEKCJA

SPRAWA K.I. przeciwko FRANCJI

(Skarga nr 5560/19)

WYROK
[wyciąg]

Art. 3 (aspekt proceduralny) • Nakaz deportacji do Rosji obywatela rosyjskiego pochodzenia czeczeńskiego po cofnięciu mu statusu uchodźcy z powodu skazania za terroryzm • Nieuwzględnienie przez władze faktu, że skarżący pozostaje uchodźcą i że ma zastosowanie zasada *non-refoulement* • Brak wszechstronnej oceny *ex nunc* ryzyka, na jakie jest narażony w razie powrotu, zważywszy na fakt, że jest uchodźcą i należy do grupy docelowej.

STRASBURG

15 kwietnia 2021 r.

OSTATECZNY
15.07.2021

Wyrok ten stał się ostateczny zgodnie z warunkami określonymi w art. 44 ust. 2 Konwencji. Może podlegać korekcie wydawniczej.

W sprawie K.I. przeciwko Francji,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (czwarta sekcja), zasiadając jako Izba w składzie:

Síofra O’Leary, *Przewodnicząca*,
Mārtiņš Mits,
Ganna Yudkivska,
Stéphane Mourou-Vikström,
Lətif Hüseyinov,
Lado Chanturia,
Mattias Guyomar, *Sędziowie*,
oraz Victor Soloveytchik, *Kanclerz Sekcji*;

Mając na uwadze:

skargę (nr 5560/19) przeciwko Republice Francuskiej wniesioną do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez obywatela Rosji, pana K.I. („skarżący”), w dniu 25 stycznia 2019 r.;

decyzję o zawiadomieniu o skardze rządu francuskiego („Rząd”);

decyzję o nieprzekazywaniu powiadomienia o niniejszej skardze Federacji Rosyjskiej, mając na uwadze ustalenia Trybunału w sprawie *I przeciwko Szwecji* (nr 61204/09, §§ 40-46, 5 września 2013 r.);

decyzję o nieujawnianiu nazwiska skarżącego;

decyzję o wskazaniu pozwanemu Rządowi środka tymczasowego na podstawie Reguły 39 Regulaminu Trybunału;

uwagi stron;

obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 15 kwietnia 2021 r.,

wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

WPROWADZENIE

1. Niniejsza skarga została wniesiona przez obywatela rosyjskiego pochodzenia czeczeńskiego, któremu przyznano status uchodźcy. W następstwie cofnięcia tego statusu z powodu wyroku skazującego za akty terroryzmu oraz poważnego zagrożenia dla społeczeństwa francuskiego, jakie stanowi jego obecność we Francji, podjęto decyzję o jego deportacji do Rosji. Skarżący zarzucił, że w przypadku wykonania tego środka doszłoby do naruszenia art. 2 i 3 Konwencji.

FAKTY

« [Paragrafy 2 – 91 wyroku pominięto i zastąpiono tłumaczeniem poniższego streszczenia przygotowanego przez Kancelarię Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Streszczenie stanu faktycznego¹:

Skarżący był obywatelem rosyjskim pochodzenia czeczeńskiego, któremu francuski organ ds. azylu (OFPRA) przyznał status uchodźcy. Jego status został następnie cofnięty przez OFPRA, w decyzji podtrzymanej przez krajowy sąd azylowy (CNDA), ze względu na to, że został on skazany za przestępstwo terrorystyczne i stanowił poważne zagrożenie dla społeczeństwa francuskiego zgodnie z przepisem prawa krajowego, który transponował art. 14 § 4 (b) [dyrektywy 2011/95/UE](#). Następnie wydano nakaz jego deportacji do Rosji, a on sprzeciwił się jego wykonaniu].

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ART. 3 KONWENCJI

2. Skarżący argumentował, że jego wydalenie do Federacji Rosyjskiej naraziłoby go na traktowanie naruszające art. 3 Konwencji. Artykuł ten brzmi następująco:

„Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu”.

A. Dopuszczalność

3. Trybunał zauważył, że niniejsza skarga nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniona, ani nie jest niedopuszczalna z jakichkolwiek innych powodów wymienionych w art. 35 Konwencji. Należy ją zatem uznać za dopuszczalną.

B. Meritum skargi

1. Oświadczenia stron

(a) Skarżący

(i) Ogólna sytuacja w regionie Północnego Kaukazu

4. Skarżący powołał się na raport organizacji pozarządowej *Action by Christians for the Abolition of Torture* (ACAT) z listopada 2013 r. Według tego raportu władze rosyjskie uciekały się do złego traktowania i torturowania bojowników czeczeńskich.

¹ Źródło: Nota informacyjna na temat orzecznictwa Trybunału nr 250, kwiecień 2021 r. (*Information Note. Case-law of the European Court of Human Rights No. 250, April 2021 / Note d'information sur la jurisprudence de la Cour 250/ Avril 2021*)

5. Skarżący powołał się ponadto na raport Amnesty International za rok 2017-18 (*„The State of the World's Human Rights”* („Stan przestrzegania praw człowieka na świecie”), 2017/2018, opublikowany w dniu 22 lutego 2018 r.), który wskazuje na dalsze pogorszenie sytuacji w Czeczenii i informuje o wymuszonych zaginięciach, bezprawnych zatrzymaniach, torturach i innym złym traktowaniu w areszcie, wraz z pozasądowymi egzekucjami, w regionie Północnego Kaukazu.

6. Skarżący powołał się również na raport organizacji pozarządowej *Memorial*, według którego w Rosji nie przestrzegano podstawowych praw w postępowaniu karnym. Wskazał również raport zatytułowany *„L'évolution de la politique russe en matière de lutte antiterroriste”* („Ewolucja rosyjskiej polityki antyterrorystycznej”) opublikowany w 2018 r. przez francuski Instytut Stosunków Międzynarodowych (IFRI), który jest ośrodkiem badawczym i dyskusyjnym zajmującym się analizą kwestii międzynarodowych. Według tego raportu, rosyjskie prawo przewiduje surowsze wyroki dla osób skazanych za terroryzm i ekstremizm.

7. Skarżący powołał się na raport zatytułowany *„Security and Human Rights in Chechnya and the Situation of Chechens in Russia”* („Bezpieczeństwo i prawa człowieka w Czeczenii oraz sytuacja Czeczenów w Rosji”), opublikowany w styczniu 2015 r. przez duńską służbę imigracyjną. Jedną z jego części dotyczy sfabrykowanych spraw karnych, przyznania się do winy w wyniku tortur i innego złego traktowania.

8. Skarżący powołał się ponadto na raport Szwajcarskiej Organizacji Pomocy Uchodźcom (OSAR), zgodnie z którym policja czeczeńska systematycznie torturowała, po pierwsze, osoby, które odmówiły współpracy z nimi w charakterze informatorów, a po drugie, osoby wyznające fundamentalistyczne interpretacje islamu. W tej ostatniej kwestii skarżący powołał się również na raport dr. Marka Galeottiego, zatytułowany *„License to kill? The risk to Chechens inside Russia”* („Licencja na zabijanie? Ryzyko dla Czeczenów w Rosji”), opublikowany w czerwcu 2019 r. Autor tego raportu jest badaczem w dziedzinie rosyjskich służb bezpieczeństwa w Instytucie Stosunków Międzynarodowych w Pradze.

(ii) *Sytuacja osobista wnioskodawcy*

9. Skarżący rozpoczął od odniesienia się do prześladowań, którym był poddany przed opuszczeniem Rosji (zob. paragrafy 4-8 powyżej). Jediną rzeczą, którą Federalna Służba Bezpieczeństwa (FSB) i agenci ORB mogli wtedy mieć przeciwko niemu, był fakt, że jego ojciec i stryjowie byli bojownikami. Podkreślił, że prawdziwość tej sytuacji została potwierdzona, ponieważ OFPRA przyznała mu status uchodźcy (zob. paragraf 17 powyżej).

10. Skarżący stwierdził, że groźby kierowane pod jego adresem przed wyjazdem nie ustały po jego ucieczce do Francji. Na przykład, rzekomo do

kilku jego bliskich krewnych zwróciła się rosyjska policja, która nadal aktywnie się nim interesowała (zob. paragrafy 11 i 13 powyżej).

11. Według skarżącego, gdyby miał być deportowany do kraju pochodzenia, jego obecny profil byłby czynnikiem obciążającym. Wskazał, że CNDA nie odniósł się do ryzyka, jakie poniósł w związku z wyrokiem skazującym (zob. paragraf 31 powyżej). W tym zakresie stwierdził, że władze rosyjskie wiedziały o wyroku z dnia 16 kwietnia 2015 r. (zob. paragraf 21 powyżej), a ponadto, po jego publikacji wznowiły naciski na członków jego rodziny mieszkających w Rosji (zob. paragrafy 23, 46 i 49 powyżej). Argumentował, że jego status uchodźcy został niesłusznie cofnięty, ponieważ nie stanowił on poważnego zagrożenia dla społeczeństwa francuskiego.

12. Skarżący stwierdził, że z uwagi na prześladowania, którym był poddawany przed wyjazdem z Rosji (zob. paragrafy 4-8 powyżej), skazanie za akty terroryzmu w związku z zaangażowaniem w grupę zbrojną działającą w konflikcie syryjskim (zob. paragraf 21 powyżej) oraz traktowanie przez władze rosyjskie osób podejrzanych o terroryzm, istniało realne i poważne ryzyko narażenia go na niehumanitarne i poniżające traktowanie w przypadku powrotu do kraju pochodzenia.

(b) Rząd

(i) Ogólna sytuacja w regionie Północnego Kaukazu

13. Na wstępie Rząd zauważył, że większość raportów organizacji rządowych i pozarządowych przedstawionych przez skarżącego nie była najnowsza - zostały one opublikowane w latach 2009-2015. Raporty opublikowane w 2018 r. zostały również przez niego przedłożone jako dowód, ale nie wskazywały one na żadną powszechną praktykę złego traktowania osób podejrzanych o przynależność do ruchu terrorystycznego.

14. Rząd był zdania, że sytuacja w Czeczenii nie była taka, aby wykluczyć wydalenie do tego regionu, jak to wcześniej uznał Trybunał (powołał się na sprawy *R.K. i Inni przeciwko Francji*, nr 68264/14, §§ 49-50, 12 lipca 2016 r.; *R.M. i Inni przeciwko Francji*, nr. 33201/11, §§ 50-51, 12 lipca 2016 r.; *I.S. przeciwko Francji* (dec.), nr 54612/16, §§ 47-48, 12 grudnia 2017 r.; oraz *M.I. przeciwko Bośni i Hercegowinie*, nr 47679/17, §§ 45-46, 29 stycznia 2019 r.).

15. Rząd również stwierdził, że według jego wiedzy nie było żadnych raportów organizacji rządowych lub pozarządowych za lata 2017 i 2018, wskazujących na systematyczne praktyki arbitralnego zatrzymania i systematycznego złego traktowania Czeczenów podejrzanych o lub skazanych za walkę z organizacją tzw. „Państwa Islamskiego” w Syrii.

16. Na koniec Rząd utrzymywał, że kilku obywateli rosyjskich pochodzenia czeczeńskiego mających powiązania z ruchem terrorystycznym, którzy byli podejrzani lub skazani za przestępstwa

terrorystyczne i powrócili do Rosji, nie kwestionowało wyboru tego państwa przeznaczenia i nie zarzucało po powrocie, że byli poddani traktowaniu sprzecznemu z art. 3 Konwencji. Wyjaśnił, że w czasie jego obserwacji, czternaście takich osób zostało deportowanych przez Francję od 2012 r.

17. Rząd stwierdził, że nie udowodniono żadnego uogólnionego ryzyka złego traktowania wobec wszystkich podejrzanych o terroryzm, a zatem należało indywidualnie badać ryzyko poddania ich traktowaniu sprzecznemu z art. 3 Konwencji.

(ii) Sytuacja osobista wnioskodawcy

18. Rząd uznał, że skarżący nie wykazał istnienia szczególnego indywidualnego ryzyka.

19. Po pierwsze zauważył, że chociaż skarżącemu przyznano status uchodźcy, analiza OFPRA po przesłuchaniu skarżącego przez urzędnika ds. ochrony w dniu 21 czerwca 2012 r. (zob. paragraf 18 powyżej) wykazała, że nie był on w stanie wyjaśnić, dlaczego polecono mu skontaktować się z rebeliantami (zob. paragraf 5 powyżej) lub w jaki sposób jego bliscy krewni uzyskali od władz jego rosyjski „paszport zewnętrzny” (zob. paragraf 6 powyżej).

20. Rząd zauważył ponadto, że wydarzenia, które doprowadziły do opuszczenia przez skarżącego Federacji Rosyjskiej i przyznania mu statusu uchodźcy, miały miejsce dawno temu i nie mogły służyć uzasadnieniu istnienia jakiejkolwiek aktualnej obawy przed traktowaniem sprzecznym z art. 3 Konwencji, którą skarżący mogłby odczuwać, gdyby został deportowany do kraju pochodzenia.

21. W związku z tym Rząd podkreślił, że oświadczenia skarżącego podczas rozmowy z urzędnikiem OFPRA w dniu 19 maja 2015 r. były nadal nieprecyzyjne i niespójne w odniesieniu do inwigilacji, której on i jego bliscy krewni rzekomo nadal podlegali oraz w odniesieniu do warunków, w jakich jego rosyjski „paszport krajowy” został odzyskany od władz (zob. paragraf 24 powyżej). Rząd zakwestionował również wartość dowodową zeznań świadków oraz artykułu prasowego przedstawionego przez skarżącego (zob. paragrafy 23, 46, 49 i 51 powyżej).

22. Rząd stwierdził, że skarżący wykorzystał swój rosyjski „paszport zewnętrzny” do wyjazdu do Turcji, a następnie Syrii (zob. paragraf 22 powyżej), mimo że powszechnie wiadomo było, że władze w obu krajach współpracowały z Rosją, a Turcja w rzeczywistości odsyłała dżihadystów pochodzenia czeczeńskiego. Rząd zauważył ponadto, że używając takiego dokumentu podróży, skarżący, który wówczas podawał się za uchodźcę, zademonstrował swoją lojalność wobec kraju pochodzenia.

23. Rząd zauważył, że wspólnik skarżącego o tym samym profilu co on, który również został skazany 16 kwietnia 2015 r., opuścił Syrię i powrócił

do Czeczenii (zob. paragraf 22 powyżej). Podkreślił, że nie było zarzutu, że był on źle traktowany.

24. Na koniec Rząd zauważył, że władze rosyjskie nie wystąpiły o ekstradycję skarżącego ani nie zrealizowały gróźb, które rzekomo kierowały pod adresem jego krewnych (zob. paragrafy 23, 46 i 49 powyżej). Rząd wskazał również, że skarżący nie wyjaśnił, w jaki sposób władze rosyjskie zostały poinformowane o jego wyroku skazującym z dnia 16 kwietnia 2015 r. W końcu Rząd stwierdził, że w przypadku wykonania nakazu deportacji, skarżący zostałby wysłany do Moskwy.

2. Ocena Trybunału

(a) Zasady ogólne

(i) Uwagi wstępne dotyczące charakteru środków tymczasowych

25. Na wstępie Trybunał uznaje za przydatne wyjaśnienie celu i charakteru środka tymczasowego na podstawie Reguły 39 Regulaminu Trybunału, zastosowanego w niniejszej sprawie w dniu 8 marca 2019 r. na czas rozpatrywania skargi. Powtarza, że w przypadku wiarygodnego twierdzenia, iż istnieje ryzyko nieodwracalnej szkody w korzystaniu przez skarżącego z jednego z podstawowych praw wynikających z Konwencji, takiego jak to przewidziane w art. 3, przedmiotem środka tymczasowego jest zachowanie i ochrona praw i interesów stron sporu przed Trybunałem, w oczekiwaniu na jego ostateczną decyzję. Uprawnienie do wskazania pozwanemu państwu środka lub środków tymczasowych, które powinno ono przyjąć, jest wykonywane jedynie w ograniczonych sferach oraz, jak wskazano powyżej, w sytuacji, gdy istnieje bezpośrednie ryzyko nieodwracalnej szkody (zob. *Mamatkulov i Askarov przeciwko Turcji* [WI], nr 46827/99 i 46951/99, § 104, ECHR 2005-I). Trybunał podkreślał wcześniej szczególne znaczenie i istotną rolę środków tymczasowych w systemie Konwencji (zob. m.in., *Paladi przeciwko Mołdawii* [WI], nr 39806/05, § 86, 10 marca 2009 r., oraz *Savridin Dzhurayev przeciwko Rosji*, nr 71386/10, §§ 211-13, ECHR 2013). W przypadku, gdy pozwane państwo dokonało deportacji skarżącego pomimo zastosowania środka tymczasowego, Trybunał może stwierdzić, że państwo to nie wypełniło swoich obowiązków wynikających z art. 34 Konwencji (zob. na przykład *M.A. przeciwko Francji*, nr 9373/15, § 71, 1 lutego 2018 r.).

26. Z ogólnego schematu Reguły 39 Regulaminu Trybunału wynika jednak, że decyzja o tym, czy należy ją zastosować w danej sprawie, będzie zazwyczaj podejmowana w bardzo krótkim czasie, w celu zapobieżenia bezpośredniemu ryzyku nieodwracalnej szkody - i często na podstawie ograniczonych informacji. W związku z tym, pełny stan faktyczny sprawy pozostanie często nieokreślony do czasu wydania przez Trybunał wyroku w sprawie zasadności skargi, z którą związany jest dany środek. Jeżeli jednak jest to możliwe ze względu na pilny charakter sprawy, Trybunał może

zwrócić się do pozwanego państwa o dostarczenie dalszych informacji przed podjęciem decyzji w sprawie wniosku o zastosowanie środków tymczasowych lub zdecydować o tymczasowym zastosowaniu Reguły 39 w oczekiwaniu na otrzymanie takich informacji od obu stron, jak to uczynił w niniejszej sprawie (zob. paragrafy 36 i 42 powyżej). W każdym razie, środki te są wskazane właśnie w celu zachowania zdolności Trybunału do wydania takiego wyroku po skutecznym zbadaniu skargi. Do tego czasu może być nieuniknione wskazanie przez Trybunał środków tymczasowych na podstawie faktów, które pomimo uprawdopodobnienia, że przemawiają za zastosowaniem takich środków, są następnie uzupełniane lub podważane do tego stopnia, że kwestionują uzasadnienie takich środków (zob. *Mamatkulov i Askarov*, §§ 104 i 125, oraz *Paladi*, § 89, obie sprawy cyt. powyżej).

(ii) *Zastosowanie art. 3 w sprawach o wydalenie*

27. W niniejszej sprawie Trybunał pragnie powtórzyć, że Umawiające się Państwa mają prawo, jako kwestia ugruntowanego prawa międzynarodowego i z zastrzeżeniem ich zobowiązań traktatowych, w tym Konwencji, do kontrolowania wjazdu, pobytu i wydalania cudzoziemców. Jednak wydalenie cudzoziemca przez Umawiające się Państwo może powodować powstanie kwestii z art. 3, a tym samym wywoływać odpowiedzialność tego państwa na podstawie Konwencji, w przypadku gdy wykazano istotne podstawy do uznania, że dana osoba, w przypadku deportacji, stanęłaby w obliczu rzeczywistego ryzyka poddania jej traktowaniu naruszającemu art. 3 w państwie docelowym. W tych okolicznościach, art. 3 implikuje obowiązek niedeportowania danej osoby do tego kraju (zob. *F.G. przeciwko Szwecji* [WI], nr 43611/11, § 111, 23 marca 2016 r., oraz *A.M. przeciwko Francji*, nr 12148/18, § 113, 29 kwietnia 2019 r.).

(iii) *Bezwzględny charakter obowiązków wynikających z art. 3*

28. Trybunał pragnie podkreślić, że jest w pełni świadomy skali zagrożenia, jakie terroryzm stanowi dla społeczności i dlatego nie lekceważy znaczenia walki z terroryzmem. Trybunał doskonale zdaje sobie sprawę z ogromnych trudności, z jakimi borykają się obecnie państwa w zakresie ochrony swoich społeczeństw przed przemocą terrorystyczną (zob. *Chahal przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, 15 listopada 1996 r., § 79, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V; *Saadi przeciwko Włochom* [WI], nr 37201/06, § 137, ECHR 2008; oraz *A.M. przeciwko Francji*, cyt. powyżej, § 112). W obliczu takiego zagrożenia Trybunał uznał za zasadne, aby Umawiające się Państwa zajęły zdecydowane stanowisko wobec osób przyczyniających się do aktów terrorystycznych, których w żadnym wypadku nie można akceptować (zob. *Daoudi przeciwko Francji*, nr 19576/08, § 65, 3 grudnia 2009 r.; *Boutagni przeciwko Francji*,

nr 42360/08, § 45, 18 listopada 2010 r.; *Auad przeciwko Bułgarii*, nr 46390/10, § 95, 11 października 2011 r.; *A.M. przeciwko Francji*, cyt. powyżej, § 112; oraz *O.D. przeciwko Bułgarii*, nr 34016/18, § 46, 10 października 2019 r.).

29. Należy jednak zauważyć, że ochrona zapewniona przez art. 3 Konwencji ma charakter bezwzględny. Aby planowane przymusowe wydalenie stanowiło naruszenie Konwencji, konieczne jest - i wystarczające - wykazanie istotnych podstaw do uznania, że istnieje realne ryzyko, iż dana osoba zostanie poddana w kraju przyjmującym traktowaniu zabronionemu przez art. 3, nawet jeśli dana osoba jest uważana za stanowiącą zagrożenie dla bezpieczeństwa państwowego Umawiającego się Państwa (zob. *Saadi*, §§ 140-41; *Auad*, § 100; oraz *O.D. przeciwko Bułgarii*, § 46, wszystkie sprawy cyt. powyżej). Innymi słowy, nie jest konieczne, aby Trybunał badał zarzuty dotyczące działalności terrorystycznej skarżącego, ponieważ nie są one istotne dla przeprowadzenia przez niego analizy na podstawie art. 3, zgodnie z jego aktualnym orzecnictwem (zob. *Ismoilov i Inni przeciwko Rosji*, nr 2947/06, § 126, 24 kwietnia 2008 r.; *Auad*, cyt. powyżej, § 101; oraz *O.D. przeciwko Bułgarii*, cyt. powyżej, § 46). W przeciwieństwie do większości klauzul materialnych Konwencji oraz Protokołów nr 1 i 4, art. 3 nie przewiduje wyjątków i nie jest dopuszczalne odstępstwo od niego na podstawie art. 15 ust. 2 nawet w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej o charakterze publicznym, zagrażającej życiu narodu (zob. *Selmouni przeciwko Francji* [WI], nr 25803/94, § 95, ECHR 999-V, 1999V, oraz *J.K. i Inni przeciwko Szwecji* [WI], nr. 59166/12, § 77, 23 sierpnia 2016 r.). Dotyczy to również sytuacji, w której, jak w niniejszej sprawie, skarżący ma powiązania z organizacją terrorystyczną (zob. *A.M. przeciwko Francji*, cyt. powyżej).

(iv) Zasada oceny ryzyka *ex nunc*

30. Jeżeli skarżący nie został jeszcze deportowany, istotnym momentem oceny musi być moment rozpatrywania sprawy przez Trybunał. Pełna ocena *ex nunc* jest wymagana, gdy konieczne jest uwzględnienie informacji, które wyszły na jaw po podjęciu ostatecznej decyzji przez władze krajowe (zob. *Chahal*, cyt. powyżej, § 79; *F.G. przeciwko Szwecji*, cyt. powyżej, § 115; *A.M. przeciwko Francji*, cyt. powyżej, § 115; oraz *D i Inni przeciwko Rumunii*, nr 75953/16, § 62, 14 stycznia 2020 r.).

(v) Zasada pomocniczości

31. W przypadku, gdy miało miejsce postępowanie krajowe dotyczące kwestii spornej, zadaniem Trybunału nie jest zastępowanie własną oceną faktów oceny dokonanej przez sądy krajowe i zazwyczaj to do tych sądów będzie należała ocena przedstawionych im dowodów. W sprawach dotyczących wydalenia osób ubiegających się o azyl, Trybunał sam nie

bada rzeczywistych wniosków o azyl ani nie sprawdza, jak państwa wywiązują się ze swoich obowiązków wynikających z Konwencji dotyczącej statusu uchodźców (zob. *F.G. przeciwko Szwecji*, cyt. powyżej, § 117). Co do zasady, władze krajowe są najlepiej przygotowane do oceny nie tylko faktów, ale w szczególności wiarygodności świadków, ponieważ to one miały okazję zobaczyć, usłyszeć i ocenić zachowanie danej osoby (zob. *A.M. przeciwko Francji*, cyt. powyżej, § 116). Trybunał musi być jednak przekonany, że ocena dokonana przez władze danego Umawiającego się Państwa jest odpowiednia i wystarczająco poparta materiałem krajowym, jak również materiałem pochodzącym z innych wiarygodnych i obiektywnych źródeł (zob. *X. przeciwko Niderlandom*, nr 14319/17, § 72, 10 lipca 2018 r.).

(vi) *Relacje między prawem konwencyjnym, prawem Unii Europejskiej i konwencją genewską*

32. Trybunał zauważa, że prawo UE ustanawia w prawie pierwotnym prawo do azylu i prawo do ochrony międzynarodowej (art. 78 TFUE i art. 18 Karty, cyt. w paragrafach 71 i 72 powyżej). Ponadto na mocy art. 14 ust. 4 i 5 dyrektywy 2011/95 (zob. paragraf 73 powyżej) zasada *non-refoulement* oraz niektóre prawa przewidziane w prawie UE na podstawie konwencji genewskiej (art. 3, 4, 16, 22, 31, 32 i 33 tej konwencji - zob. paragrafy 80 i 81 powyżej), mają zastosowanie, w przeciwieństwie do innych praw wymienionych w tych dwóch instrumentach, do każdej osoby przebywającej na terytorium państwa członkowskiego, która spełnia materialne warunki uznania jej za uchodźcę, nawet jeśli nie uzyskała formalnie statusu uchodźcy lub został on jej odebrany (zob. *N. D. i N. T. przeciwko Hiszpanii* [WI], nr 8675/15 i 8697/15, , § 183, 13 lutego 2020 r., i zob. paragrafy 74-76 powyżej).

33. Trybunał pragnie jednak podkreślić, że zgodnie z warunkami art. 19 i art. 32 ust. 1 Konwencji nie jest on kompetentny do stosowania lub badania domniemyanych naruszeń przepisów UE, chyba że, i w zakresie w jakim, mogły one naruszać prawa i wolności chronione przez Konwencję. Ponadto, w ramach odesłania prejudycjalnego, takiego jak w kwestii, czy dana osoba pozostaje uchodźcą po cofnięciu jej statusu uchodźcy, TSUE, w przeciwieństwie do sądów krajowych i niniejszego Trybunału, może zostać wezwany do orzekania o ważności *in abstracto* możliwości oferowanych przez przepisy prawa UE (zob. paragraf 79 powyżej). Bardziej ogólnie, to przede wszystkim do władz krajowych, zwłaszcza sądów, należy wykładnia i stosowanie prawa krajowego, w razie konieczności zgodnie z prawem UE, przy czym rola Trybunału ogranicza się do stwierdzenia, czy skutki takiego orzekania są zgodne z Konwencją (zob. *N.H. i inni przeciwko Francji*, nr 28820/13 i 2 inne sprawy, § 166, 2 lipca 2020 r.). Mówiąc konkretnie, Trybunał nie orzekał dotychczas w sprawie rozróżnienia dokonanego w prawie unijnym i krajowym pomiędzy statusem uchodźcy a faktem bycia

uchodzącą. Trybunał pragnie podkreślić, że ani Konwencja, ani protokoły do niej nie chronią, jako takie, prawa do azylu. Ochrona, jaką zapewniają, ogranicza się do praw w nich zawartych, w tym w szczególności do praw wynikających z art. 3 Konwencji, jak to zostało przedstawione powyżej. W związku z tym, art. 3 obejmuje zakaz *refoulement* na mocy konwencji genewskiej (zob. *N.D. i N.T. przeciwko Hiszpanii*, cyt. powyżej, § 188).

(vii) Ocena ryzyka

34. Ocena, czy istnieją istotne podstawy do uznania, że skarżący stoi w obliczu rzeczywistego ryzyka, wymaga od Trybunału zbadania warunków w państwie przeznaczenia w świetle standardów art. 3 Konwencji. Standardy te zakładają, że złe traktowanie, na które skarżący powołuje się w przypadku powrotu, musi osiągnąć minimalny poziom dotkliwości, jeśli ma być objęte zakresem art. 3. Ocena tego poziomu jest względna i zależy od wszystkich okoliczności sprawy (zob. *F.G. przeciwko Szwecji*, § 112, oraz *A.M. przeciwko Francji*, § 114, obie sprawy cyt. powyżej). Chociaż ocena tego ryzyka jest do pewnego stopnia spekulatywna, Trybunał zawsze był bardzo ostrożny, zwłaszcza gdy w grę wchodziły również względy bezpieczeństwa publicznego, i uważnie badał przedstawiony mu materiał w świetle wymagań dowodowych, zanim wskazał środek tymczasowy na podstawie Reguły 39 (zob. paragrafy 115 i 116 powyżej) lub stwierdził, że przeprowadzenie wydalenia z danego terytorium byłoby sprzeczne z art. 3 Konwencji (zob. *Saadi*, cyt. powyżej, § 142).

(viii) Rozłożenie ciężaru dowodu

35. Zasadniczo to skarżący powinien przedstawić dowody mogące świadczyć o tym, że istnieją istotne podstawy do uznania, iż w przypadku wdrożenia środka, którego dotyczy skarga, byłby on narażony na rzeczywiste ryzyko poddania go traktowaniu sprzecznemu z art. 3 Konwencji (zob. w odniesieniu do osób ubiegających się o azyl, *F.G. przeciwko Szwecji*, § 112, oraz *J.K. i Inni przeciwko Szwecji*, § 91, obie sprawy cyt. powyżej). W związku z tym należy zauważyć, że od prewencyjnego celu art. 3 jest nieodłączny pewien stopień spekulacji, i że nie chodzi o wymaganie od osób zainteresowanych dostarczenia jednoznacznego dowodu na ich twierdzenie, że byłyby narażone na zabronione traktowanie (zob. *X. przeciwko Niderlandom*, cyt. powyżej, § 74). Niemniej jednak, to do takich osób należy udowodnienie, że istnieją istotne podstawy, aby wierzyć, że w przypadku deportacji do państwa przeznaczenia byłyby narażone na realne ryzyko. Tam, gdzie takie dowody są przedstawione, zadaniem Rządu jest rozwianie wszelkich wątpliwości, jakie mogą one wywołać (zob. *Saadi*, 129; *M.A. przeciwko Francji*, § 51; oraz *A.M. przeciwko Francji*, § 118, wszystkie sprawy cyt. powyżej).

(b) Zastosowanie tych zasad w niniejszej sprawie

(i) Ogólna sytuacja w regionie Północnego Kaukazu

W odniesieniu do ogólnej sytuacji w regionie Północnego Kaukazu, Trybunał wcześniej stwierdził, że chociaż pojawiały się doniesienia o poważnych naruszeniach praw człowieka w Czeczenii, sytuacja nie była taka, aby jakkolwiek powrót do Federacji Rosyjskiej stanowił naruszenie art. 3 Konwencji (zob. *I przeciwko Szwecji*, nr 61204/09, § 58, 5 września 2013 r.; *M.V. i M.T. przeciwko Francji*, nr 17897/09, §§ 39-40, 4 września 2014 r.; *R.K. i Inni przeciwko Francji*, cyt. powyżej, §§ 49-50; *R.M. i Inni przeciwko Francji*, cyt. powyżej, §§ 50-51; *I.S. przeciwko Francji*, cyt. powyżej, §§ 47-48; oraz *M.I. przeciwko Bośni i Hercegowinie*, cyt. powyżej, §§ 45-46). W świetle wyżej wymienionych raportów międzynarodowych (zob. paragrafy 85-91 powyżej), Trybunał nie widzi powodu, aby zrewidować ten wniosek i uważa, że ochrona zapewniona przez art. 3 Konwencji może wchodzić w grę tylko wtedy, gdy skarżący jest w stanie wykazać, iż istnieją istotne podstawy, aby wierzyć, że jego powrót do Federacji Rosyjskiej spowodowałby, w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy, realne ryzyko traktowania, które jest zabronione przez art. 3 Konwencji.

36. W związku z tym Trybunał zauważa, że zgodnie z raportami międzynarodowymi, szczególnie zagrożone mogą być pewne kategorie ludności Północnego Kaukazu, a dokładniej Czeczenii, Inguszetii lub Dagestanu, takie jak członkowie zbrojnego czeczeńskiego ruchu oporu, osoby uważane przez władze za takie, ich bliscy krewni, osoby, które w jakikolwiek sposób im pomagały, cywile zmuszeni przez władze do współpracy z nimi oraz wszyscy podejrzani lub skazani za akty terroryzmu (zob. paragrafy 85-91 powyżej). Trybunał jest zatem zdania, że ryzyko dla skarżącego należy ocenić indywidualnie, mając na uwadze, że osoby o profilu odpowiadającym jednej z wyżej wymienionych kategorii mogą z większym prawdopodobieństwem niż inne przyciągać uwagę władz.

(ii) Sytuacja osobista wnioskodawcy

37. Jak wynika z ogólnych zasad przedstawionych powyżej, o ile to przede wszystkim do skarżącego należy przedstawienie dowodów mogących wykazać, że istnieją istotne podstawy do uznania, iż w przypadku wykonania zaskarżonego nakazu deportacji byłby on narażony na rzeczywiste ryzyko poddania go traktowaniu sprzecznemu z art. 3 Konwencji, o tyle po przedstawieniu takich dowodów do pozwanego państwa należy rozwianie wszelkich wątpliwości, jakie mogą one wywołać. W niniejszej sprawie Trybunał odnotowuje ogólny charakter argumentów przedstawionych przez skarżącego w celu zakwestionowania przeprowadzenia deportacji (zob. paragrafy 94-102 powyżej), ale zauważa, że jego obawy wydają się opierać na dwóch kwestiach. Pierwsza kwestia

poruszona przez skarżącego dotyczyła zarzutów, że był on zatrzymany i torturowany w Rosji z powodu jego powiązań rodzinnych z osobami, które opowiedziały się za rebeliantami czeczeńskimi oraz z powodu jego odmowy współpracy z władzami; twierdził on, że w związku z tym jest nadal poszukiwany. Według niego, uzasadniało to decyzję OFPRA o przyznaniu mu statusu uchodźcy (zob. paragraf 17 powyżej). Drugą kwestią podnoszoną przez skarżącego było to, że władze rosyjskie i czeczeńskie dowiedziały się o jego wyroku skazującym we Francji (zob. paragraf 21 powyżej), oraz że interesowały się nim ze względu na jego powiązania z grupą dżihadystów w Syrii (zob. paragrafy 23, 46 i 49 powyżej).

38. Trybunał zauważa, że w sprawach dotyczących wydalenia do Federacji Rosyjskiej po raz pierwszy został wezwany do rozważenia zasadności skargi na podstawie art. 3 Konwencji wniesionej przez rosyjskiego skarżącego pochodzenia czeczeńskiego, który twierdzi, że byłby narażony na traktowanie sprzeczne z tym przepisem ze względu na jego wyrok skazujący za akty terroryzmu w pozwanym państwie. Ponadto, chodzi o sytuację, w której został cofnięty status uchodźcy skarżącego w pozwanym państwie (zob. paragraf 27 powyżej).

39. W odniesieniu do pierwszej kwestii przedstawionej przez skarżącego (zob. paragraf 128 powyżej), Trybunał pragnie na wstępie zauważyć, że jego zadaniem nie jest wyciąganie odpowiednich wniosków z konwencji genewskiej, prawa UE lub prawa francuskiego, dotyczących cofnięcia statusu uchodźcy skarżącego na podstawie art. L. 711-6 2° Kodeksu imigracyjnego i azylowego (zob. paragraf 56 powyżej). Uważa jednak, że dla celów zbadania niniejszej sprawy musi wziąć pod uwagę czynniki, które doprowadziły do przyznania skarżącemu statusu uchodźcy przez OFPRA oraz informacje, którymi wówczas dysponowały władze francuskie (zob. paragraf 17 powyżej; zob. *mutatis mutandis*, *Abdolkhani i Karimnia przeciwko Turcji*, nr 30471/08, §§ 8, 9 i 82, 22 września 2009 r., oraz *M.G. przeciwko Bułgarii*, nr 59297/12, § 88, 25 marca 2014 r.). W chwili przyznania mu tego statusu władze francuskie uznały, że istnieją wystarczające dowody na to, że w razie powrotu tam groziłoby mu prześladowania w kraju pochodzenia. Trybunał jest jednak zdania, że jest to jedynie punkt wyjścia dla jego analizy obecnej sytuacji skarżącego, i że musi on ją prowadzić wyłącznie w świetle art. 3 Konwencji (zob., *mutatis mutandis*, *M.G. przeciwko Bułgarii*, cyt. powyżej, § 88).

40. Po pierwsze, Trybunał zauważa, że upłynął pewien okres czasu od wydarzeń, które uzasadniały przyznanie skarżącemu statusu uchodźcy (zob. paragrafy 5-9 powyżej). Sam skarżący stwierdził, że tylko dwóch jego bliskich krewnych nadal przebywa w Czeczenii, a mężczyźni członkowie jego rodziny zmarli lub korzystają z ochrony międzynarodowej w Europie. Ponadto, jak wynika ze stanu faktycznego, skarżący zorganizował swój wyjazd z Francji do Syrii w marcu 2013 r. (zob. paragraf 21 powyżej), wkrótce po rozmowie z urzędnikiem OFPRA w dniu 21 czerwca 2012 r.

(zob. paragraf 16 powyżej) i przyznaniu statusu uchodźcy w dniu 31 stycznia 2013 r. (zob. paragraf 17 powyżej). Z faktów wynika również, że podróżował tam na początku sierpnia 2013 r. przez Niemcy, Polskę (gdzie odebrał swój rosyjski „paszport zewnętrzny”), Ukrainę i Turcję (zob. paragraf 21 powyżej).

41. Trybunał zauważa ponadto, że w celu udowodnienia ciągłego zainteresowania władz jego osobą, skarżący przedstawił zeznanie świadka, które zostało dołączone do jego skargi (zob. paragraf 11 powyżej). Trybunał zgadza się z Rządem, że zeznanie to jest nieopatrzone datą, i że skarżący nie określił relacji rodzinnych z jego autorem. Ponadto, chociaż podczas rozmowy z urzędnikiem OFPRA w dniu 19 maja 2015 r. skarżący stwierdził, że rosyjska prokuratura próbowała się z nim skontaktować (zob. paragraf 24 powyżej), Trybunał zauważa, że w tym względzie wypowiadał się on w sposób bardzo wymijający, oraz że w aktach sprawy nie ma nic, co wskazywałoby na to, że władze rosyjskie lub czeczeńskie nadal interesują się nim w związku z wydarzeniami, które miały miejsce w 2011 r. W trakcie całego postępowania przed organami azylowymi i sądami francuskimi zauważono, że wypowiedzi skarżącego pozostawały niejasne i niespójne.

42. Trybunał zauważa ponadto, że skarżącemu wydano rosyjski „paszport zewnętrzny”, który wykorzystał do opuszczenia Rosji (zob. paragraf 6 powyżej), a następnie do podróży w 2013 r. z Polski do Turcji i do Syrii (zob. paragraf 21 powyżej). W związku z tym, Trybunał zauważa, że skarżący nie przedstawił żadnego wyjaśnienia wskazanych przez Rząd niespójności w swojej relacji, nie wyjaśniając, w jaki sposób, w swojej rzekomej sytuacji w 2011 r., udało mu się uzyskać rosyjski „paszport zewnętrzny”. Trybunał powtarza, że wydanie międzynarodowego dokumentu podróży osobie, której działalność już wcześniej zwróciła uwagę władz rosyjskich, wydawałoby się wysoce nieprawdopodobne (zob. *K.Y. przeciwko Francji* (dec.), nr 14875/09, 3 maja 2011 r., oraz *R.K. i Inni przeciwko Francji*, cyt. powyżej, § 54).

43. Trybunał zauważa ponadto, że latem 2013 r., to jest po wydaniu przez OFPRA decyzji przyznającej skarżącemu status uchodźcy (zob. paragraf 17 powyżej), jego bliscy krewni mieszkający w Czeczenii odebrali rosyjski „paszport wewnętrzny” na jego nazwisko, o który się ubiegali (zob. paragraf 24 powyżej). Skarżący nie zarzucił, że jego krewni mieli problemy z władzami rosyjskimi w związku z ubieganiem się o ten paszport i jego uzyskaniem.

44. W odniesieniu do drugiej kwestii podniesionej przez skarżącego (zob. paragraf 128 powyżej), Rząd stwierdził, że kilka innych osób, które zostały skazane we Francji za udział w działalności terrorystycznej, zostało odesłanych do Rosji bez powoływania się przed władzami krajowymi lub Trybunałem na jakiekolwiek ryzyko wynikające z art. 3 Konwencji. Trybunał nie może stwierdzić tylko na podstawie tych faktów (które są

pozbawione jakichkolwiek szczegółów pozwalających na ocenę ich zakresu), że skarżący nie byłby osobiście narażony na ryzyko traktowania zabronionego przez art. 3 Konwencji w przypadku powrotu do Rosji. Zauważa jednak, że skarżący nie kwestionuje ustalenia Rządu, iż jeden z jego współników, który wcześniej wrócił do Czeczenii z Syrii, nie miał żadnych problemów z władzami (zob. paragraf 22 powyżej).

45. Trybunał zauważa, że główny argument skarżącego polega na twierdzeniu, iż władze rosyjskie i czeczeńskie wiedzą o jego wyroku skazującym we Francji (zob. paragraf 21 powyżej) i interesują się nim z powodu jego zaangażowania w grupę dżihadystów w Syrii. Oczywiście, Trybunał nie wyklucza całkowicie założenia, że władze rosyjskie mogły dowiedzieć się o wyroku wydanym w dniu 16 kwietnia 2015 r. przez sąd karny w Paryżu (zob. paragraf 21 powyżej). Jednak nie ma dowodów na to, że władze rosyjskie wykazały jakiekolwiek szczególne zainteresowanie skarżącym w związku z rzekomym śledztwem prowadzonym w jego kraju pochodzenia, z uwagi na jego powiązania z siecią dżihadystów w Syrii. Trybunał zauważa w szczególności, że Rosja nigdy nie wystąpiła o ekstradycję skarżącego z Francji, ani nie zwróciła się o kopię wyroku skazującego go za przestępstwa związane z terroryzmem. Z akt sprawy nie wynika również, że podlegałby on aresztowaniu w Rosji za przestępstwa popełnione na terytorium Rosji lub w innym miejscu. W każdym razie, biorąc pod uwagę charakter skazania skarżącego we Francji wraz z kontekstami krajowym i międzynarodowym, głęboko i trwale naznaczonymi przez walkę z terroryzmem, nie można wykluczyć, że po powrocie do Rosji może on podlegać kontroli i nadzorowi, przy czym środki te nie muszą stanowić traktowania zabronionego przez art. 3 Konwencji (zob. *A.S. przeciwko Francji*, nr 46240/15, § 62, 19 kwietnia 2018 r.). Jak Trybunał stwierdził wcześniej, kwestią do rozstrzygnięcia w sprawie takiej jak niniejsza nie jest to, czy skarżący zostałby zatrzymany i byłby przesłuchiwany, a nawet później skazany, przez władze państwa przeznaczenia, ponieważ to samo w sobie nie naruszałoby Konwencji. Taką kwestią jest to, czy po powrocie do tego państwa skarżący byłby źle traktowany lub poddany torturom, co jest sprzeczne z art. 3 Konwencji (zob. *X przeciwko Szwecji*, nr 36417/16, § 55, 9 stycznia 2018 r.).

46. Trybunał dalej powtarza, że władze krajowe mają najlepsze możliwości oceny wiarygodności skarżącego, ponieważ miały możliwość zobaczenia i usłyszenia go oraz oceny jego zachowania (zob. *R.C. przeciwko Szwecji*, nr 41827/07, § 52, 9 marca 2010 r.; *M.E. przeciwko Szwecji*, nr 71398/12, § 78, 26 czerwca 2014 r.; oraz *F.G. przeciwko Szwecji*, cyt. powyżej, § 118).

47. W niniejszej sprawie Trybunał zauważa, że w dniu 16 maja 2019 r. sąd administracyjny w Lille oddalił odwołanie skarżącego od postanowienia (*directions*) prefekta określającego Federację Rosyjską jako państwo przeznaczenia (zob. paragraf 48 powyżej) po przeanalizowaniu, pod kątem

art. 3 Konwencji, ryzyka, na które rzekomo miałyby być narażony, gdyby została przeprowadzona deportacja. Trybunał zauważa jednak, że nadal konieczne jest ustalenie, w świetle faktów, które doprowadziły OFPRA do przyznania skarżącemu statusu uchodźcy (zob. paragraf 17 powyżej), czy postępowanie przed władzami francuskimi było odpowiednie i pozwoliło na pełne zbadanie jego sytuacji osobistej. Trybunał zauważa, że jak wynika z paragrafu 29 powyżej, sąd administracyjny w Wersalu, do którego wcześniej zwrócono się o uchylenie postanowienia (*directions*) określającego Rosję jako państwo przeznaczenia, uznał, że pierwsza decyzja podjęta w tym zakresie nie była wystarczająco uzasadniona, zwłaszcza w świetle ówczesnego statusu uchodźcy skarżącego.

48. Co do zasad regulujących rozłożenie ciężaru dowodu (zob. paragraf 125 powyżej), Trybunał powtarza, że mają one zastosowanie do wszystkich spraw dotyczących wydalenia. Trybunał wskazał wcześniej, że dla osób ubiegających się o azyl dostarczenie w krótkim czasie dowodów może być trudne, jeśli nie niemożliwe, zwłaszcza jeśli takie dowody muszą być uzyskane z kraju, z którego, jak twierdzą, uciekły. Ze względu na szczególną sytuację, w jakiej często znajdują się osoby ubiegające się o status uchodźcy, często konieczne jest przyznanie im przywileju rozstrzygania na korzyść przy ocenie wiarygodności ich oświadczeń i wszelkich potwierdzających dokumentów (zob. w szczególności *J.K. i Inni przeciwko Szwecji*, cyt. powyżej, §§ 92-93).

49. W świetle faktów niniejszej sprawy Trybunał zauważa, że sytuacja skarżącego nie jest sytuacją osoby ubiegającej się o azyl, która dopiero co uciekła ze swojego kraju, i która w związku z tym mogłaby zostać uznana za podatną na zagrożenia z powodu wszystkiego, co mogła przejść podczas migracji (zob. *M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji* [WI], nr 30696/09, § 232, ECHR 2011; *Ilias i Ahmed przeciwko Węgrom* [WI], nr 47287/15, § 192, 21 listopada 2019 r.; oraz *N.H. i Inni przeciwko Francji*, cyt. powyżej, § 162, 2 lipca 2020 r.). Trybunał zauważa, że skarżący przybył do Francji w 2011 r., że przyznano mu status uchodźcy w styczniu 2013 r., i że status ten został cofnięty w 2016 r. w następstwie skazania go w 2015 r. za czyny popełnione we Francji, a także w Niemczech, w Polsce, w Ukrainie, w Turcji i w Syrii, w okresie od 1 września 2012 r. do 19 listopada 2013 r., w szczególności za spędzenie prawie dwóch miesięcy w strefie walk w Syrii wkrótce po przyznaniu mu statusu uchodźcy (zob. paragraf 21 powyżej). Ponadto, jak stwierdził CNDA w decyzji z dnia 11 maja 2019 r. oddalającej odwołanie od decyzji OFPRA uchylającej jego status uchodźcy (zob. paragraf 31 powyżej), wyjazd skarżącego i jego współnika do Syrii był „poprzedzony dokładnymi i długimi przygotowaniami” (zob. paragrafy 21 i 31 powyżej). Trybunał uważa zatem, że z faktów sprawy nie można wywnioskować, iż skarżący powinien być scharakteryzowany jako „podatny na zagrożenia” („*vulnerable*”), z uwzględnieniem znaczenia nadanego temu terminowi przez Trybunał przy rozkładaniu ciężaru dowodu

w sprawach dotyczących art. 3 Konwencji, czyli charakterystyki, która powodowałaby konieczność przyznania mu przywileju rozstrzygania na korzyść.

50. Bez uszczerbku dla ciężaru dowodu, Trybunał powtarza, że pełna i *ex nunc* ocena skargi skarżącego jest wymagana w przypadku, gdy należy wziąć pod uwagę czynniki, które pojawiły się od czasu wydania przez władze krajowe ostatecznej decyzji (zob. paragraf 118 powyżej).

51. W niniejszej sprawie Trybunał zauważa, po pierwsze, że w dniu 14 maja 2019 r., tj. dwa dni przed wydaniem przez sąd administracyjny w Lille orzeczenia w sprawie ryzyka, na które skarżący miałby być narażony w przypadku powrotu do Rosji, TSUE orzekł, że cofnięcie statusu uchodźcy w przypadku zagrożenia dla bezpieczeństwa lub społeczeństwa przyjmującego państwa członkowskiego nie oznacza, że dana osoba nie jest już uchodźcą (zob. paragrafy 74 i 76 powyżej). Ponadto w wyroku z dnia 19 czerwca 2020 r. (zob. paragraf 61 powyżej) *Conseil d'État* zastosowała orzecznictwo TSUE (zob. paragraf 76 powyżej). Trybunał zauważa, że chociaż w odwołaniu w kwestii prawa od decyzji CNDA skarżący zarzucił temu sądowi naruszenie prawa poprzez uznanie, że cofnięcie jego statusu uchodźcy *de facto* oznaczało, że nie był on już uchodźcą (zob. paragraf 53 powyżej), zarówno z orzecznictwa TSUE, jak i *Conseil d'État* (zob. paragrafy 61 i 62 powyżej), która w niniejszej sprawie nie uwzględniła odwołania skarżącego (zob. paragraf 53 powyżej), wynika, że pomimo cofnięcia jego statusu na podstawie art. L. 711-6 kodeksu imigracyjnego i azylowego, skarżący pozostał uchodźcą, ponieważ CNDA nie zaakceptował wniosku OFPRA, że należy zastosować klauzulę wyłączenia.

52. Trybunał zauważa ponadto, że skarżący nie wniósł odwołania od wyroku sądu administracyjnego w Lille odmawiającego uchylecia postanowienia prefekta z dnia 25 lutego 2019 r. (zob. paragraf 39 powyżej), oraz że wyrok ten stał się prawomocny. Bez uszczerbku dla środka tymczasowego wskazanego na podstawie Reguły 39 Regulaminu Trybunału, skarżący mógł zatem zostać deportowany do Federacji Rosyjskiej lub do jakiegokolwiek kraju, do którego mógłby zostać legalnie przyjęty na podstawie przepisów tego postanowienia.

53. Jak wynika z orzecznictwa Trybunału, fakt, że dana osoba jest uchodźcą, jest elementem, który musi być szczególnie brany pod uwagę przez władze krajowe przy badaniu realności ryzyka, na jakie rzekomo byłaby ona narażona w przypadku wydalenia (zob. *mutatis mutandis*, *Shiksaitov przeciwko Słowacji*, nr 56751/16 i 33762/17, §§ 70-71, 10 grudnia 2020 r., oraz *Bivolaru i Moldovan przeciwko Francji*, nr 40324/16 i 12623/17, § 141, 25 marca 2021 r.). W świetle tego, co zostało stwierdzone w paragrafach 142-143 powyżej, Trybunał zauważa, że fakt, iż uchylenie statusu uchodźcy skarżącego nie ma wpływu na to, czy pozostaje on uchodźcą, nie został wzięty pod uwagę przez władze francuskie w kontekście decyzji o deportacji skarżącego do Federacji Rosyjskiej i

późniejszej rewizji tego postanowienia. Trybunał stwierdza, że władze francuskie i sądy krajowe nie oceniły ryzyka, na jakie rzekomo narażony był skarżący, gdyby nakaz deportacji został wykonany w świetle tej sytuacji oraz faktu, że przynajmniej w chwili przybycia do Francji w 2011 r. skarżący został określony jako należący do grupy, która w tym czasie była uważana za docelową.

54. Trybunał nie wyklucza, że po dokładnym i pełnym zbadaniu sytuacji osobistej skarżącego i sprawdzeniu, czy nadal jest on uchodźcą, władze francuskie mogą dojść do tego samego wniosku, co sąd administracyjny w Lille, a mianowicie, że nie ma dla niego zagrożenia na podstawie art. 3 Konwencji, jeśli zostanie deportowany do Rosji. Trybunał zauważa jednak, że CNDA wydał decyzję na podstawie art. L. 731-3 kodeksu imigracyjnego i azylowego (zob. paragrafy 63 i 64 powyżej), oraz że w podobnych przypadkach wydawał opinie odradzające wydalenie jednostek do kraju ich obywatelstwa na tej podstawie, że choć utraciły one status uchodźcy, pozostały uchodźcami (zob. paragrafy 65 i 66 powyżej), w tym w przypadku wydalenia do Rosji obywatela rosyjskiego pochodzenia czeczeńskiego o profilu podobnym (choć nie identycznym) do profilu skarżącego (zob. paragraf 65 powyżej). Trybunał zauważa ponadto, że w obu opiniach CNDA stwierdził, iż decyzja określająca kraj przeznaczenia naruszyła obowiązki Francji wynikające z prawa uchodźców do ochrony przed *refoulement* (art. 4 i art. 19 ust. 2 Karty oraz art. 3 Konwencji - zob. paragrafy 65 i 66 powyżej).

55. Podsumowując i w świetle powyższych rozważań, Trybunał stwierdza, że doszłoby do naruszenia art. 3 Konwencji w jego aspekcie proceduralnym, gdyby skarżący został odesłany do Rosji bez dokonania *ex nunc* przez władze francuskie oceny ryzyka, na które, jak twierdzi, mógłby być narażony w przypadku deportacji.

II. DOMNIEMANE NARUSZENIE ART. 2 KONWENCJI

56. Skarżący argumentował, że jego wydalenie do Federacji Rosyjskiej naraziłoby go na traktowanie naruszające art. 2 ust. 1 Konwencji, który brzmi następująco:

„1. Prawo każdego człowieka do życia jest chronione przez ustawę. Nikt nie może być umyślnie pozbawiony życia, wyjąwszy przypadki wykonania wyroku sądowego skazującego za przestępstwo, za które ustawa przewiduje taką karę.”

57. Trybunał powtarza, że jest to wzorcowa kwalifikacja prawna faktów w tej sprawie (zob. *M.G. przeciwko Bułgarii*, cyt. powyżej, §§ 59-62; *Radomilja i Inni przeciwko Chorwacji* [WI], nr. 37685/10 i 22768/12, § 114, 20 marca 2018 r.; oraz *Ilias i Ahmed*, cyt. powyżej, § 176), oraz że może zdecydować o nierozpatrywaniu konkretnej skargi oddzielnie, uznając, że jest ona objęta lub w inny sposób ściśle powiązana ze skargą, która została już rozpatrzona.

58. Uwzględniając fakty niniejszej sprawy, argumenty stron oraz wnioski, do którego doszedł Trybunał na podstawie art. 3 Konwencji, uznaje on, że zbadał główne zagadnienie prawne podniesione w skardze. Trybunał stwierdza, że nie musi badać dopuszczalności ani zasadności skargi na podstawie art. 2 Konwencji (zob. *mutatis mutandis*, *R.M. i Inni przeciwko Francji*, cyt. powyżej, § 58).

III. ART. 39 REGULAMINU TRYBUNAŁU

59. Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji, niniejszy wyrok nie stanie się ostateczny do czasu (a) złożenia przez strony oświadczenia, że nie będą składać wniosku o przekazanie sprawy do Wielkiej Izby; lub (b) upływu trzech miesięcy od daty wydania wyroku, jeśli nie złożono wniosku o przekazanie sprawy do Wielkiej Izby; lub (c) odrzucenia przez zespół Wielkiej Izby wniosku o przekazanie sprawy na podstawie art. 43 Konwencji.

60. Uważa, że wskazanie udzielone Rządowi na podstawie art. 39 Regulaminu Trybunału (zob. paragraf 44 powyżej) powinno pozostać w mocy do czasu uprawomocnienia się niniejszego wyroku lub do czasu podjęcia przez Trybunał dalszej decyzji w tej sprawie (zob. sentencja).

IV. ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

61. Art. 41 Konwencji stanowi:

„Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeżeli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi taka potrzeba, o przyznaniu słusznego zadośćuczynienia pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

62. Skarżący domagał się 30 000 euro (EUR) tytułem zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową, którą, jak twierdził, poniósł w wyniku zarzucanego naruszenia art. 3 Konwencji. Dodał, że jego izolacja w administracyjnym centrum zatrzymań i okresy spędzone pod przymusowym nakazem pobytu, z dala od rodziny, pogłębiły jego uczucie udręki i niepokoju z powodu deportacji do Rosji.

63. Rząd zakwestionował te twierdzenia.

64. Trybunał zauważa, że w niniejszej sprawie nie doszło jeszcze do naruszenia art. 3 Konwencji. W tej sytuacji uważa, że jego stwierdzenie, że deportacja, gdyby została przeprowadzona bez uprzedniej oceny *ex nunc* realności ryzyka, na jakie narażony jest skarżący w przypadku jego powrotu do Rosji, stanowiłaby naruszenie tego artykułu, stanowi wystarczające sprawiedliwe zadośćuczynienie.

B. Koszty i wydatki

65. Skarżący domagał się również kwoty 3 750 EUR tytułem kosztów i wydatków poniesionych w postępowaniu przed Trybunałem. Wyjaśnił, że zapłacił już kwotę 750 euro, którą obciążono go z tytułu środków tymczasowych i że nie stać go na zapłacenie pozostałych 3 000 euro za postępowanie w sprawie zasadności jego skargi.

66. Rząd uznał, że kwota ta była należycie uzasadniona i że małżonka skarżącego nie wymagała szczególnej uwagi ze strony Rządu.

67. Z orzecznictwa Trybunału wynika, że skarżący jest uprawniony do zwrotu kosztów i wydatków jedynie w zakresie, w jakim zostało wykazane, że zostały one faktycznie i koniecznie poniesione oraz były rozsądne co do wysokości. W niniejszej sprawie, w świetle wszystkich posiadanych dokumentów oraz jego orzecznictwa, Trybunał uważa za zasadne zasądzenie kwoty 3 750 euro, która zostanie wypłacona skarżącemu, tytułem wszystkich kosztów i wydatków.

C. Odsetki z tytułu zwłoki

68. Trybunał uznaje za właściwe, że odsetki z tytułu zwłoki powinny zostać oparte na marginalnej stopie pożyczkowej Europejskiego Banku Centralnego, do której należy dodać trzy punkty procentowe.

Z TYCH WZGLĘDÓW TRYBUNAŁ JEDNOMYŚLNIE

1. *Uznaje* skargę na podstawie art. 3 Konwencji za dopuszczalną;
2. *Uznaje*, że doszłoby do naruszenia art. 3 Konwencji w jego aspekcie proceduralnym, gdyby skarżący został odesłany do Rosji bez uprzedniej oceny *ex nunc* przez władze francuskie domniemanego ryzyka, na jakie mógłby być narażony w tym kraju;
3. *Postanawia* nadal wskazywać Rządowi na podstawie art. 39 Regulaminu Trybunału, że w interesie prawidłowego przebiegu postępowania pożądane jest, aby nie podejmować środków tymczasowych do czasu uprawomocnienia się niniejszego wyroku lub do czasu podjęcia kolejnej decyzji;
4. *Uznaje*, że stwierdzenie naruszenia stanowi samo w sobie wystarczające zadośćuczynienie za szkodę niemajątkową poniesioną przez skarżącego;
5. *Uznaje*
 - (a) że pozwane państwo powinno, w terminie trzech miesięcy od daty, w której niniejszy wyrok stanie się ostateczny zgodnie z art. 44 ust. 2

K.I. przeciwko FRANCJI, WYROK

- Konwencji, uiścić na rzecz skarżącego, 3 750 EUR (trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt euro) tytułem poniesionych kosztów i wydatków, plus wszelkie podatki, które mogą obciążać skarżącego;
- (b) że od upływu wyżej wskazanego terminu trzech miesięcy aż do momentu uregulowania należności, należne będą odsetki zwykłe od określonej powyżej kwoty, naliczone według stopy równej marginalnej stopie procentowej Europejskiego Banku Centralnego obowiązującej w tym okresie, powiększonej o trzy punkty procentowe.

Sporządzono w języku francuskim i obwieszczono pisemnie w dniu 15 kwietnia 2021 r., zgodnie z Regulą 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Victor Soloveytschik
Kancierz

Síofra O'Leary
Przewodniczący